

Градът е бил голѣма и тежка крепостъ, чиито основни зидове и днесъ стърчатъ надъ тревата въ пасищата.

Разбира се, старината е въ развалини, причинени не отъ вражеска рѣка, а отъ времето и стихийтѣ. Основнитѣ стени иматъ на нѣколко мѣста метъръ дебелина. Преданието казва, че тукъ се издигалъ планинския дворецъ на царь *Иванъ Александъръ*. Това е вѣроятно, защото царьтъ се познавалъ съ монаха *Теодосия*, обичалъ да слуша неговото учение и да се разговаря съ него. За това често прекарвалъ въ Града, да е близо до Теодосия. Освенъ това мѣстото притежава голѣми сгоди за ловъ, за риба, за плодове и т. н.

Крепостнитѣ стени сж сложени до отвеснитѣ скали, които се спущатъ до рѣката, а откъмъ югозападъ Градътъ е билъ запазенъ съ ровъ, чиито следи и днесъ личатъ. Около крепостта, по жгловетѣ и важнитѣ точки, зидоветѣ се подържатъ съ кули. Една отъ тѣхъ, мѣрена презъ 1906 г. отъ *Йорданъ п. Георгиевъ*, е 11 метра широка и 17 дълга. Камената стена, що върви отъ западъ покрай рѣката е 127 м. дълга, а източната 97 м.¹⁾

Хълмътъ, на който стои старината, е представителенъ, изложенъ на слънце, далечъ отъ голѣмитѣ и сѣнчести планински осои, облѣченъ въ разнovidна растителностъ, пасища, ливади и гори. Отъ неговитѣ високи върхове ясно се вижда нашата Предбалканска котловина, горнитѣ махали на Търново и цѣлата панорама на диплитѣ въ долината на Бѣлица почти до билото на Балкана. Именно зарадъ тия природни и здравни красоти Килифарево е било важно мѣсто като лѣтoviще и като охрана на пѣтя. То е било седалище на боляръ, главатаръ, ако не и на царь *Ивана Александра* презъ известно време въ годината. Въ турско време крепостта не е подържана и поради това се е обърнала въ руина. Ние допускаме, че горе, надъ манастира „Св. Богородица“, въ вардачницата, българскитѣ харбалийци ще да сж пазили подъ редъ клисурата до смущенията и бунтоветѣ, за които говорихме по-рано. Откакъ турцитѣ изгубили вѣра у раитѣ, тѣ ги обезоржили и дори прокудили, за да ги замѣстятъ съ заптии или турско-помашки доброволци.

Килифарскитѣ бейове.

Килифарскитѣ раи запазили правата си само като работници на султанския вакѣфъ. Както по горе казахме, за надзоръ и уредничество въ Килифарево имало двама бейове. Единътъ е управлявалъ земедѣлието и стоялъ въ чифликъ въ долния край на селото, гдето обградилъ една хубава поляна отъ 100 декара, а другиятъ заемалъ особно мѣсто и жилище

¹⁾ Подробноти вж. *Йорданъ п. Георгиевъ* — „Село Килифарево“. Период. спис. София 1906 г. св. 5 — 6.